

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

VIRGINIA WOOLF

Orlando

O biografie

Traducere din engleză și note de
ANTOANETA RALIAN

Prefață de
DANA CRĂCIUN

HUMANITAS
fiction

Redactor: Andreea Răsuceanu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cristina Jelescu
DTP: Andreea Dobreci, Carmen Petrescu

Lucrare executată la Artprint

VIRGINIA WOOLF
ORLANDO: A BIOGRAPHY
Wordsworth Classics, 2003

© HUMANITAS FICTION, 2013, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
WOOLF, VIRGINIA

Orlando: o biografie / Virginia Woolf; trad.: Antoaneta Ralian;
pref.: Dana Crăciun. – București: Humanitas Fiction, 2013
ISBN 978-973-689-579-1

I. Ralian, Antoaneta (trad.)

II. Crăciun, Dana (pref.)

821.111-31=135.1

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin email: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0372.743.382; 0723.684.194

Pentru V. Sackville-West

Prefața autoarei

Numeroși prieteni m-au ajutat la elaborarea cărții de față. Unii dintre ei sunt decedați și atât de celebri, încât aproape că nu cutez să-i numesc; dar nimeni dintre cei care citesc și scriu nu ar putea să nu se considere perpetuu îndatorat lui Defoe, lui sir Thomas Browne, lui Sterne, lui sir Walter Scott, lordului Macauley, lui Emily Brontë, lui De Quincey și lui Walter Pater – ca să menționez doar pe primii care îmi vin în minte. Alții sunt în viață și tocmai din această pricină-i par mai puțin formidabili, deși s-au ilustrat poate în aceeași măsură în domeniile lor. Mă simt îndatorată, în mod special, domnului C.P. Sanger, fără de a cărui cunoaștere în ce privește legea proprietăților funciare această carte nu ar fi putut să fie scrisă. Vasta, specifica erudiție a domnului Sydney-Turner, m-a salvat, sper, de unele gafe lamentabile. M-am bucurat și de avantajul – numai eu știu cât de prețios – al cunoștințelor de chineză ale domnului Arthur Waley. Doamna Lopokova (dna J.M. Keynes) m-a ajutat la corectarea greșelilor de limbă rusă. Inegalabilei atracții și imaginații ale domnului Roger Fry le datorez noțiunile și înțelegerea – atâta câtă posed – în ce privește arta plastică. Am profitat, sper, în legătură cu alt departament, de spiritul critic deosebit de pătrunzător, deși sever, al nepotului meu domnul Julian Bell. Neobositele

cercetări ale domnișoarei M.K. Snowdon legate de arhivele din Harrogate și Cheltenham au fost extrem de zelose, deși zadarnice. Am beneficiat și de ajutorul altor prieteni, în domenii mult prea variate pentru a le putea specifica. Trebuie să mă rezum la a-i menționa pe domnul Angus Davidson; doamna Cartwright; domnișoara Janet Case; Lordul Berners (a cărui pricepere în muzica elisabetană s-a dovedit a fi de neprețuit); domnul Francis Birrell; fratele meu, dr. Adrian Stephen; domnul F.L. Lucas, domnul și doamna Desmond MacCarthy; acel critic stimulat, care e cumnatul meu, domnul Clive Bell; domnul G.H. Rylands; lady Colefax; domnișoara Nellie Boxall; domnul J.M. Keynes; domnul Hugh Walpole; domnișoara Violet Dickinson; distinsul consilier Edward Sackville-West; domnul și doamna St. John Hutchinson; domnul Duncan Grant; domnul și doamna Stephen Tomlin; domnul și lady Ottoline Morrell; soacra mea, doamna Sidney Woolf; domnul Osbert Sitwell; madame Jacques Raverat; colonelul Cory Bell; domnișoara Valerie Taylor; domnul J.T. Sheppard; domnul și doamna T.S. Eliot; domnișoara Ethel Sands; domnișoara Nan Hudson; nepotul meu, domnul Quentin Bell (un vechi și valoros colaborator literar); domnul Raymond Mortimer; lady Gerald Wellesley; domnul Lytton Strachey; vicontesa Cecil; domnișoara Hope Mirrlees; domnul E.M. Forster; distinsul consilier Harold Nicolson; și sora mea, Vanessa Bell; – dar lista mea amenință să se lungescă prea mult și e de pe acum prea cuprinzătoare. Pentru că, în timp ce mie îmi trezește amintiri dintre cele mai plăcute, cititorilor le va stârni așteptări pe care cartea le va înșela. În consecință, voi încheia mulțumindu-le cadrelor de conducere de la British Museum și de la Registrele de Înmatriculare pentru nedezmînțita lor amabilitate; îi mulțumesc nepoatei mele, domnișoara Angelica Bell, pentru serviciile pe care numai ea ar fi putut să mi le ofere, și soțului

meu pentru răbdarea neabătută cu care m-a sprijinit în investigațiile mele și pentru profundele sale cunoștințe istorice cărora aceste pagini le datorează gradul lor de acuratețe. În sfârșit, aș fi vrut să-i mulțumesc unui anumit domn din America – dacă nu i-aș fi rătăcit numele și adresa – pentru generozitatea dezinteresată cu care mi-a corectat punctuația, referirile botanice, entomologice, geografice și cronologice din operele mele anterioare, și de ale cărui servicii sper să nu fiu lipsită nici în ocazia de față.

Capitolul 1

Băiatul – întrucât asupra sexului nu încăpea nici o îndoială, deși moda vremurilor de atunci reușea să-l camufleze – se căznea să spintece capul unui maur care spânzura din grinzile tavanului. Căpățâna avea culoarea – ba chiar oarecum și forma – unei mingi de fotbal jerpelitate, dacă nu țineai seama de obrajii scofâlciți și de vreo două șuvițe de păr aspru, uscat, ca firele de pe coaja unei nuci de cocos. Tatăl lui Orlando, sau poate că bunicul lui, descăpățânase țeasta de pe umerii vreunei matahale de păgân care-i ieșise în drum sub clarul de lună al sălbaticelor plaiuri africane; acum scăfârlia spânzura docil, perpetuu, bălăbănindu-se în boarea continuă care adia prin încăperile podului giganticei locuințe a seniorului care tăiașe capul.

Strămoșii lui Orlando străbătuseră călare câmpuri de aișor și câmpuri pietroase și câmpii brăzdate de râuri necunoscute, și retezaseră multe capete de felurite culori de pe nenumărați umeri, căpățâni pe care le spânzuraseră apoi de grinzile din pod. Și așa avea să facă și el, își făgăduia Orlando. Dar cum nu avea decât șaisprezece ani, deci era prea crud ca să-i însoțească în cavalcadele de prin Africa sau Franța, se strecura pe furiș pe lângă maică-sa și pe lângă păunii din grădină și se refugia în pod, unde spinteca și sfârteca și sfârâma aerul cu sabia lui. Uneori tăia sfoara și

căpățâna cădea cu un bufnet pe jos, iar el trebuia s-o atârne la loc, legând-o, cu un oarecare spirit cavaleresc, la înălțime, ca să n-o mai poată ajunge, așa încât vrăjmașul îi rânjea triumfător, cu buze negre pârjolite. Țeasta se legăna încoace și încolo, întrucât clădirea, în podul căreia se ascundea, era atât de vastă, încât ai fi zis că prinsese și vântul în măruntaiele ei, vântul care se zbătea de colo-colo ca să se elibereze, fie iarnă, fie vară. Uriașul paravan verde, pe care erau țesute scene de vânătoare, se clătina neconținut. Străbunii lui fuseseră nobili, încă din negura vremurilor. Descălecaseeră din cețurile nordului purtând coroane pe creștet. Dărele de întunerice care vârgau podeaua, și heleșteiele de lumină galbenă dintre ele nu erau oare proiectate de razele care se filtrau prin vitraliile blazonului heraldic din fereastră? Orlando stătea acum în mijlocul trupului galben al unui leopard heraldic. Când și-a întins brațul spre pervazul ferestrei ca să deschidă geamul, mâna i s-a colorat pe loc în roșu, apoi în albastru și galben, de parc-ar fi fost o aripă de fluture. Cei care cred în simboluri și se simt atrași să le descifreze ar observa că, deși picioarele frumos modelate ale băiatului, trunchiul arătos și linia elegantă a umerilor erau colorate în nuanțele felurite ale luminii heraldice, chipul, în clipa când a deschis fereastra, i-a fost scăldat doar de soare. Cu neputință să vezi un chip mai candid, dar și mai mohorât. Ferice de mama care a zămislit asemenea făptură, ferice de biograful care-i deapănă viața. Mama nu va cunoaște niciodată frustrarea, biograful nu va avea nevoie să apeleze la ajutorul romancierului sau al poetului. Personajul va înainta din faptă în faptă, din victorie în victorie, din funcție în funcție, iar scribul îl va urma, până vor atinge acea țintă care reprezintă culmea dorințelor lor. Și Orlando, dacă ne uităm la el, fusese croit întocmai pentru o asemenea traiectorie. Obrajii îmbujorați îi erau acoperiți cu un puf ca de piersică, și puful de deasupra buzelor

era doar puțin mai des decât cel de pe obraji. Buzele îi erau scurte și-i dezveleau dinții minunat de albi, ca migdalele. Nimic nu știrbea cutezanța săgeții nasului în zborul ei avântat; avea părul închis la culoare și urechi mici, bine lipite de cap. Dar, vai, asemenea înșiruirii de frumuseți tinerești nu pot fi încheiate fără să amintim de frunte și de ochi. Pentru că oamenii nu se pot naște lipsiți de aceste trei trăsături; și așa cum îl privim în față pe Orlando care stă în picioare lângă fereastră, trebuie să recunoaștem că avea ochi ca două violete perlate de rouă, atât de umezi încât păreau să stăvilească în ei apa care îi lărgea și mai mult; și o frunte bombată ca o cupolă de marmură, străjuită de două medalioane netede, tâmplele. Privindu-i ochii și fruntea, simțim nevoia să alunecăm în poezie. Privindu-i ochii și fruntea suntem nevoiți să recunoaștem o mie de senzații neplăcute, pe care un biograf bun se străduie să le ignore. Unele lucruri îl tulburau – ca, de pildă, priveliștea mamei lui, o doamnă foarte frumoasă, îmbrăcată în verde, care ieșise însoțită de Twitchett, slujnica ei, ca să hrănească păunii; alte priveliști îl vrăjeau: păsările și copacii; altele îi purtau gândul spre moarte: cerul înserării, stolurile de ciori care se întorceau acasă; și așa, urcând scara spiralată către creierul lui – care era foarte spațios, – toate aceste priveliști, precum și zgomotele grădinii: bocănitul ciocanelor, pârâitul lemnelor despicate, iscau în el acea deplănuire, acel vâlmășag de pasiuni și de emoții pe care orice bun biograf le detestă. Dar să mergem mai departe. – Orlando și-a întors încet capul, s-a așezat la masă și, cu aerul pe jumătate absent al celui care repetă același gest la aceeași oră din fiecare zi a vieții lui, a scos un caiet pe care scria *Æthelbert – o tragedie în cinci acte* și a înmuiat o vechi și mânjită pană de gâscă în cerneală.

În scurt timp a umplut zece pagini, în cea mai mare parte cu versuri. Scria curgător, fără îndoială, dar într-un

stil abstract. Viciul, Crima și Suferința erau personajele acestei drame; se perindau regi și regine de pe tărâmurii inimaginabile, intrigi odioase îi doborau, sentimente nobile îi sufocau, nu găseai un singur cuvânt din cele pe care le-ar fi rostit el, firească, totul fusese transformat într-un aflux și o dulcegărie care, ținând seama de vârsta lui – încă nu împlinise șaptesprezece ani – și de faptul că secolul al șaisprezecelea mai avea încă niște ani până să se încheie, erau destul de explicabile. Totuși, în cele din urmă s-a oprit. Descriesese natura – așa cum au descris-o dintotdeauna tinerii poeți, și se străduia acum să armonizeze nuanța de verde pe care tocmai o redase el (și din acest punct de vedere dovedea mai multă temeritate decât majoritatea celorlalți) cu verdele naturii în sine, care, întâmplător, era o tufă de dafin ce creștea sub fereastră. După acest moment, firește că nu a mai putut să scrie. Verdele din natură este unul și verdele din literatură e altul. S-ar părea că există un antagonism între natură și literatură; pune-le față-n față și se vor sfâșia una pe cealaltă. Nuanța de verde pe care o vedeau acum ochii lui Orlando i-a diluat rima și i-a deșirat ritmul. Ba mai mult, natura are viclesugurile ei. E suficient să te uiți pe fereastră la un roi de albine care se zbenguie printre flori, la un câine care cascadează alene, la soarele care apune că te și gândești: „De câte ori o să mai contemp lu eu oare un asfințit?“ etc., etc. (asemenea gânduri ne sunt prea familiare ca să merite să le mai înșirăm), și, de îndată, îți scapă până din mână, îți tragi mantaua pe tine, ieși grăbit din încăp ere și te împiedici de un scrin pictat. Pentru că Orlando era cam neîndemânatic.

Avea grijă să evite orice întâlnire. S-a ferit de Stubbs, grădinarul care venea în jos pe alee. S-a ascuns după un copac, până ce pericolul a trecut. Pe urmă s-a strecurat printr-o portiță din zidul grădinii. A pornit pe lângă grajduri, pe lângă cuștile câinilor, cămările unde se fabrica bere,

atelierele de tâmplărie, spălătorii, magaziiile unde se confecționau lumânări de seu, abatoarele unde se tăiau vitele, staulele unde se potcoveau caii, cusătoriiile unde se croiau pieptare – pentru că reședința lor era un întreg oraș ce trepida de muncitori cu tot felul de îndeletniciri – și a ajuns, fără să fie văzut, la aleea mărginită de ferigi, care urca sus, pe deal, în parc. E cu puțință să existe un fel de interdependență între însușirile unui om; și ca una s-o atragă după sine pe cealaltă, așa încât biograful ține să sublinieze faptul că neîndemânarea se asociază adeseori cu nevoia de solitudine. Dat fiind că se împiedica de scrinuri, Orlando prefera, în mod firesc, locurile singuraticice, priveliștile larg deschise, și mereu, mereu dorea să se simtă singur.

Așadar, după un lung răgaz de tăcere, a răsuflat în cele din urmă și a rostit „Sunt singur“, dezlipindu-și astfel, pentru prima oară în această povestire, buzele. Urcase dealul cu repeziciune, printre ferigi și hățișuri de măcăcini, speiriind căprioarele și păsările sălbatice, și ajunsese într-un loc încununat de un bătrân stejar solitar. Era o creastă foarte înaltă, atât de înaltă încât din vârful ei puteai desluși nouăsprezece comitate englezești desfășurate la poale, ba în zilele foarte senine puteai zări chiar treizeci sau patruzeci de comitate, dacă văzduhul era limpede. Uneori, puteai desluși chiar și Canalul Mânecii, și valurile care încălecau alte valuri. Se vedeau râuri pe care alunecau ambarcațiuni de plăcere; și nave de transport ce se îndreptau spre larg; și vase de luptă din care pufneau fuioare de fum, răzbeau detunături și lovituri înfundate de tun; și forturile de pe coastă; și castelele din câmpii; și câte un turn de pază ori o fortăreață; și multe alte reședințe vaste, ca aceea a tatălui lui Orlando, adunate ca niște orașe în valea încercuită de ziduri. Spre răsărit se sumețeau turlele Londrei și se vălureau cețurile orașului; și, uneori, când sufla vântul dintr-o anumită parte, se profilau, chiar pe muchia orizontului,

vârfurile colțuroase și povârnișurile din Snowdon, spărgând diademele de nori ale munților. O clipă Orlando a rămas locului, chibzuind, contemplând, recunoscând. Da, aici e conacul tatălui său; acolo e cel al unchiului său. Mătușa lui era proprietara celor trei foșoare înalte dintre copacii de mai jos. Lor le aparțineau întregul cuprins și pădurea; ai lor erau și fazanii, și căprioarele, vulpile și viezurii, ai lor erau fluturii.

Orlando a scos un oftat adânc și s-a trântit – cuvântul acesta e justificat de pasiunea care-i însufleșea toate mișcărilor – s-a trântit, spuneam, pe pământ, la poalele stejarului. În vremelnicia verii avea nevoie să simtă soliditatea, fermitatea vertebrelor pământului, care simțea că sunt rădăcinile scorțoase ale stejarului; sau, pentru că imaginile se perindau alungându-se una pe cealaltă, încerca senzația că a încălecat pe spinarea robustă a unui armăsar; sau că se află pe puntea unei corăbii gata să se scufunde – toate acestea i se năzăreau când simțea ceva solid sub trupul lui; avea mereu nevoie de ceva dur de care să-și agațe inima șovăielnică; inima care i se zbătea sub coaste și care, seară de seară, la ceasul acesta de hoinăreală, părea să se umple de suflări tandre și înmiresmate. Și-a ancorat inima de stejar și, treptat, așa cum zăcea culcat, freamătul din jur părea să fi încremenit; frunzele atârnav nemișcate, căprioarele se opriseră în loc, norii de vară străvezii nu mai pluteau; mădularele i se îngreunaseră și stătea atât de împietrit, încât căprioarele se apropiară încetul cu încetul de el, ciorile fâl-făiră în jurul lui, rândunelele se lăsară în jos și îl încercuiră, libelulele dansară pe lângă el, de parcă trupul îi fusese prins în mreaja țesută din toată fertilitatea și palpitul drăgăstos al serii de vară.

După mai bine de un ceas, soarele porni să scapete vertiginos, norii albicioși se colorară în roșu, dealurile în liliaciu, pădurile se înmuieră în purpură și văile se umplură

de întuneric; deodată răzbi sunetul unei trompete. Orlando sări în picioare. Trâmbițatul strident se ridica din vale. Țâșnea de jos, dintr-o pată întunecată, o pată compactă, cu contururi de hartă; un labirint, ca un oraș, dar împremuiuit de ziduri; răzbea din inima reședinței lui adăpostite în vale, care, numai cu o clipă înainte fusese întunecată și acum, în timp ce o privea, iar țipătul trompetei se dublase și se îmbogățise cu alte sunete ascuțite, ieșise din beznă și se lăsase străpunsă de lumini. Unele erau simple licăriri în grăbită mișcare, de parcă servitorii alergau pe coridoare răspunzând feluritelor chemări, altele erau lumini puternice, scânteietoare, aprinse parcă în uriașe săli de ospete, goale, gata să întâmpine oaspeții care încă nu sosiseră; altele clipeau și se legăneau, coborau și se înălțau ca purtate de mâinile unor cohorte de slujitori care se înclinau, îngenuncheau, se ridicau, întâmpinau, supravegheau, escortau, poșteau înăuntru, cu demnitate, o mare principesă care tocmai cobora din caleașcă. Trăsurile se întorceau și se roteau prin curte. Căii își scuturau panașele.

Sosise regina.

Orlando nu a mai stat să se uite. A zbughit-o în goană la vale. A trecut printr-un gard de răchită. A urcat scara în spirală într-un suflet. A dat buzna în camera lui. Și-a aruncat într-un colț ciorapii, în alt colț pieptarul. Și-a muiat capul în apă rece. Și-a clătit mâinile. Și-a pilit unghiile. Privindu-se într-un ciob de oglindă, la lumina a două lumânări vechi, și-a tras pe el în fugă o pereche de pantaloni cărămizii, un guler de dantelă, un veston de tafta și pantofi cu cataramă în formă de rozetă, mari cât daliile; totul în mai puțin de zece minute, după ceasul din grajd. Era gata. Cu fața încinsă. Surescitat. Și în mare întârziere.

Luând-o pe scurtături cunoscute numai de el, a străbătut vasta încălțitură de încăperi și de scări până în sala de banchete aflată în celălalt capăt al casei, la vreo cinci